

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČESKÉ REPUBLIKY

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
dne 18. února 2000 č.j. 11915/2000-23 s platností od 1. září 2000

Učební osnova předmětu

EKONOMIKA

pro neekonomické studijní obory středních odborných učilišť a středních odborných škol
určené pro absolventy tříletých učebních oborů

Pojetí vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět ekonomika seznamuje žáky se základními ekonomickými vztahy a s ekonomickým prostředím, ve kterém se jako zaměstnanci či podnikatelé budou pohybovat. Učební osnova navazuje na učivo ekonomiky, které si žáci osvojili v absolvovaném tříletém učebním oboru.

Cílem výuky předmětu je, aby žáci pochopili mechanismus fungování tržní ekonomiky a porozuměli základnímu principu hospodaření podniku. Žáci získávají vědomosti a dovednosti související s podnikáním i s dalšími činnostmi, jež v podniku probíhají.

Po absolvování výuky předmětu žák:

- rozumí obsahu základních ekonomických pojmů a je schopen je správně používat,
- chápe mechanismus fungování trhu a dovede jej aplikovat na příkladech,
- chápe podstatu a cíl podnikání, umí rozlišit právní formy podnikání,
- zná obsah základních podnikových činností,
- orientuje se v situaci na trhu práce a v pracovněprávních vztazích,
- ví, jak v zásadě postupovat při zřizování živnosti a zakládání obchodních společností,
- umí charakterizovat strukturu majetku podniku a jeho zdrojů, dovede vypočítat hodnotu majetku a zdrojů,
- chápe princip hospodaření podniku, ví, jak se zjišťuje hospodářský výsledek podniku a dovede jej vypočítat
- chápe podstatu mzdy, umí rozlišit základní druhy mezd a provést jejich výpočet,
- chápe ekonomickou podstatu daní, má přehled o daňové soustavě, umí vypočítat daň z příjmu,
- chápe podstatu zdravotního a sociálního pojištění, umí vypočítat jeho výši
- zná náležitosti základních účetních dokladů a dovede je vyhotovit,
- chápe a umí interpretovat makroekonomické souvislosti typických hospodářských jevů.

Obsah vzdělání vychází z postavení předmětu v celkové koncepci oboru vzdělání. Absolvent má být nejen připraven na pracovní uplatnění ve své profesi, ale i na uplatnění nutných ekonomických přístupů jak v zaměstnanecké, tak v podnikatelské pozici. Dřívější jednoznačná a velmi podrobná dělba práce se důsledně uplatňuje pouze ve větších podnicích, v malých podnicích a zejména v samostatném podnikání musí absolvent prakticky zvládat množství ekonomických činností nebo alespoň dobře rozumět jejich podstatě. Za současné situace na trhu práce se tedy absolvent musí orientovat i v základních ekonomických souvislostech, dále je obsah vzdělání zaměřen na základní činnosti, které bude vykonávat jako zaměstnanec a rovněž je nutno předpokládat, že po určité době dojde ke snaze se uplatnit

v rámci vlastní firmy.

Závěrečný tematický celek obsahuje učivo makroekonomie, jeho smyslem je seznámit žáky s pojmy, které jsou naprosto běžnou součástí života dnešní společnosti (hrubý domácí produkt, inflace, apod.). Žák by měl i pochopit, jak makroekonomické prostředí působí na jednotlivý podnik či firmu.

Ve výuce se klade především důraz na osvojení praktických dovedností, protože ekonomické vědomosti a dovednosti nejsou těžištěm vzdělání žáka, ale nutným prostředkem k jeho lepšímu uplatnění ve světě práce. Z tohoto důvodu se neklade důraz na osvojení teoretické podstaty příslušné tematiky, ale především na praktické zvládnutí dovedností, odpovídajících v podstatě činnostem živnostenského charakteru. Základem vzdělání je tedy aplikace nejnütnějších vědomostí při řešení praktických problémů (např. postup při zřizování živnosti, vyplnění daňového přiznání) a na příkladech z praxe (např. výpočty výrobní kapacity, základní mzdové a daňové výpočty). Příslušná témata jsou uvedena v rozpisu učiva kurzívou. Vyučující volí rozsah činností žáků v jednotlivých praktických tématech podle charakteru oboru a z toho vyplývajícího předpokládaného uplatnění absolventů.

V zaměření na klíčové dovednosti předmět rozvíjí zejména dovednost řešit problémy a problémové situace, neboť ve výuce se upřednostňuje problémové vyučování před tradičním výkladem. Problémem k řešení může být např. volba právní formy podnikání, tvorba podnikatelského záměru, jednoduchý průzkum trhu a další. Předmět klade důraz také na komunikativní dovednosti, které žáci rozvíjejí zejména při prezentaci (obhajobě) řešení problémů. Při hodinové dotaci 3 či 4 týdenních hodin je potřebné v rámci předmětu uskutečnit minimálně jeden žákovský projekt zaměřený především na osvojování a procvičování klíčových dovedností (kompetencí).

Učební osnova je určena pro hodinovou dotaci předmětu 2 až 4 týdenní vyučovací hodiny za studium a předpokládá osvojení vědomostí a dovedností stanovených v učební osnově předmětu ekonomika pro tříleté učební obory SOU, schválené MŠMT ČR dne 1. června 1999, č.j. 22 065/99-23 s platností od 1. září 1999.

Rámcový rozpis učiva má stejnou strukturu jako učební osnova ekonomiky pro tříleté učební obory SOU. Do úvodu každého tematického celku je zařazeno opakování učiva probraného v učebním oboru, které vyučující dále prohlubuje (např. zařazením náročnějších příkladů). Navazující témata obsahují nové učivo.

Rámcový rozpis učiva

1. a/nebo 2. ročník (2 až 4 hodiny týdně)

1. Základní ekonomické pojmy

- Opakování:
 - Potřeby, statky, služby
 - Spotřeba, životní úroveň
 - Výroba, výrobní faktory, hospodářský proces
 - Trh, tržní subjekty, nabídka, poptávka, zboží, cena
 - Sestavení tabulky nabídky a poptávky, určení rovnovážné ceny, grafické znázornění*
- Tržní mechanismus, monopol a konkurence, úloha státu

2. Pracovněprávní vztahy a související činnosti

- Opakování:
Zaměstnání, hledání zaměstnání, služby úřadů práce
Vypracování odpovědi na inzerát, formulování svých předpokladů a požadavků, kontakt s úřadem práce ke zjištění možnosti zaměstnání v oboru
Nezaměstnanost, podpora v nezaměstnanosti, rekvalifikace, celoživotní vzdělávání
Vznik pracovního poměru, povinnosti a práva zaměstnance a zaměstnavatele
Pracovní smlouva a její náležitosti, vyplnění osobního dotazníku
Změny a skončení pracovního poměru

3. Podnik

- Opakování:
Podnikání, právní formy podnikání
Podnikání podle Živnostenského zákona
Vypracování žádosti o živnostenské oprávnění v oboru, vč. zjištění potřebných náležitostí
- Obchodní společnosti a postup při jejich zakládání
Orientace v Obchodním zákoníku
- Zánik podniku

4. Majetek podniku a jeho hospodaření

- Opakování:
Struktura majetku, investiční majetek, oběžný majetek
Výpočet hodnoty majetku a podílu jednotlivých složek v podniku oboru
Struktura zdrojů majetku, vlastní zdroje, cizí zdroje
Výpočet hodnoty zdrojů majetku a podílu vlastních a cizích zdrojů v podniku oboru
Náklady, výnosy, hospodářský výsledek podniku
Výpočet hospodářského výsledku v podniku oboru
Kalkulace ceny výrobku typického pro obor
- Investiční majetek, hmotný, nehmotný, finanční investice, opotřebení
Výpočet odpisů
- Oběžný majetek, zásoby, pohledávky, finanční majetek

5. Podnikové činnosti

- Opakování:
Hlavní činnost, výroba
Propočet výrobní kapacity v podniku oboru
Zásobovací činnost
Propočet spotřeby materiálu v podniku oboru
Investiční činnost, druhy investic v podniku oboru
Personální činnost
Marketing, management
Schéma podnikatelského záměru typického daný obor
- *Výpočty spotřeby a potřeby nákupu materiálu*
- *Průzkum trhu*

6. Peníze, mzdy, daně, pojistné

- Opakování:
Peníze, hotovostní a bezhotovostní platební styk
Vyplnění poštovních poukázek
Založení sporožirového (postžirového) účtu
Mzda časová a úkolová
Daňová soustava, sociální a zdravotní pojištění
Orientace v daňovém přiznání
- *Mzdové výpočty*
- *Výpočty daní z příjmů a pojistného*
- *Vypracování daňového přiznání, výpočet daně z příjmu*

7. Účetní evidence

- Opakování:
Náležitosti, oběh a vyhotovování účetních dokladů
Vyhotovení faktury, dodacího listu, příjemky, výdejky, skladové karty, inventární karty, mzdového listu, příjmového a výdajového pokladního dokladu, jednorázového a trvalého příkazu k platbě, seznámení s výpisem z bankovního účtu

8. Národní hospodářství

- Struktura národního hospodářství
- Ukazatele vývoje národního hospodářství
Vývoj hrubého domácího produktu v ČR
- Ekonomický růst, inflace, nezaměstnanost, platební bilance
- Hospodářská politika státu
- Mezinárodní ekonomika